

ACC. N:R. M. 6550:1-29
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, 7e Kråksmåla.
Socken: Ålgöbult. Berättat av: Susanna Örlandsdotter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgöbultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kerfén - Carvallins - Skiftelsens prägelista 3.

Detta material
syftar på att
användas
som källa

/an

Uppteckningen berör Halmfigurer och

utklädning vid skörden och jul tiden. m. m.

Vol: 1.

Fidor: 1. — 26.

3. Blad teckningar.

Obs! Den F.d. Samla sagoberätterskan och Tra-
ditionsbärerskan är känd genom många
uppteckningar, som jag redan insänt till
Lunds Univ. Folkminnesarkiv.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge. Adress: Furåkra, Träksmåla
 Socken: Ålgshult. Berättat av: Susanna Örlaudsdotter
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800 i Ålgshultssocken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Vid skörden. Så har inga halmpigurer ut-
 kläpts hos oss. Obs! Men när man slät mja-
 åkern, så lämnade man några sädessträva
 vid en ren bøjde dem efter marken och la-
 de en sten därpå. Obs! Det skulle vara till
 "Gjulfoder åt Odens Häst." Den riste band jag
 sett göra så, han bodde i min födelseby
 Kråkshult i Ålgshultssocken. Banden
 hette Jan Nilsson. Han var född 1828 i
 Byn Smedstorp i samma socken och dog i
 Kråkshult 1910. Han var kusin med min
 far, men var en mycket vidskeplig per-
 son, men en präktig och rättvis Lantbr.
 av s. h. "Gamla spannen." I Enstaka gå-

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *Carl Viking*
 Härad: *Uppvidinge.* Adress: *Furåkra "Präkommila."*
 Socken: *Älgkult.* Berättat av: *Larsanna Örtlandsdotter*
 Uppteckningsår: *1940.* Född år *1840.* i *Älgkults socken.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Lilla Sölghult, Älgkults socken, fanns en (2.)
 bondhustru *Molina Jansson*. Hon var
 född 1840. i Stilleby, Hellebergasocken,
 Kronobergs Län, och dog i Sölghult 1938. Hon
 hade för sed när hon räfsade stubbåker
 att kasta de sista stråna över vänstra axeln
 och säga, "Så där åt Skosan." som på desva-
 ra ett underåren likt en 'sugga med glöan-
 de' (lyssande bost.) Detta vid tiden 1900. Branden
Nilsen, som höjde ner sädesstrå åt "Odens
 häst" det var vid tiden 1890. - Min mormor,
 avanskrivna sagoberättelserna sade att i
 hennas ungdom gjorde man så ofta vid
 skörd, men halmpfigurer vid skörd kalade han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 6550:1-29
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra, "Präksmåla.
Socken: Ålgö. Berättat av: Susan Eriksson
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

aldrigam, och ingen har hört det i våra or-
ter. Men mormor sade vidare, att i hennes
ungdom; omkring 1820; så plägade kyrk-
vårdarna "Olsmåste = Söndag" sätta 3 vack-
ra krusneckar vid altaret i Ålgö-
kyrka; men det var intet alla år rågen
var mogen vid "Olsmåste" = (29de juli.) De
gamle sade, "Ger Erik ax" = (18de maj), så ger
Olof kaka = (29de juli.) — Vid präskning.

Ynga kalmpigurre förkam hos oss vid präsk-
ning. Obs! Men i rågladet invid lagbalken
lades "Krusnecken" (första necken i Lådet) Under
den necken = (rådeskärven) sattes i en koppar-
kruka en kasse goda äpplen och bredvid en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppsvidings.Adress: Furåkra, Kråksmåla.Socken: Ålgö.Berättat av: Susanna Erlandsdatter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgöbocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

kannegetting fylld med brännvin. Det var för (4.
att fröskerna skulle vara flitiga; ty då man fick
gratis äta äpplena och kupa ut brännvinet
när man slutat fröska rågen. Min farbror
Lantbr. Nils Jansson sade att "Peden var allmän
bland bönderna i hans öppväxt i våra orter,
alltså omkring 1820. Han sade att kalmen
av "Krukannecke" skulle gämnas till julaf-
tansmorgon, då skulle den blandas med
"Messommarkhäck" och givas litet därav åt
varje djur i Fähuset. Så blev det då väl
och ingen kunde "förgöra" djuren. Min far
och farbror Nils m. f. Bränder släde före sol-
uppgång midnattsmorgon ett stort fäng

ACC. N.R. M. 6530:1-29
Landskap: Småland, Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra, "Kråksmåla."
Socken: Ålgö. Berättat av: Susanna Korlandsdotter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

gras, som torkades till hö och gämdes till (S.
julaplausmorgon, det har jag sett.
Skördefesten. Sen förekom hos oss i gammal
tid en 14 dag efter "Michaelsmässa" (29de sept.)
då man höstat in potatis och smekfä-
ravorna. Men ingen utklädd piertan eller
någon kalvfigur. Skörden var slut för sam-
maren. Brändmororna rände "Skaffning till
Åldermannes i byn" och bänderna burs dit var
sin kanna brännvin. "Skaffning" bestod av
fint bröd, smör, ost, kött, fläsk, korv och var
mora förde med sig en kruka "viber gröt", som
av hög ålder varit och är småländingens
Nationalrätt. På kvällen, när fästen skulle

ACC. NR. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikbergHärad: UppvidingeAdress: Tuzäkra, "Präkstmåla"Socken: Ålgshult.Berättat av: Lusanna Ekland Sjöcker.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgshult socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV6.

börja skjut Ålderman 3. skott som benäm-
des "Fröjdaskott" till tecken att skörden var
lyckligen avslutad. "Sen äts då 8 röps, 8 äts
8 röps annigen, 8 röktes ränderskurna "Skäm-
lala" (Tobaksblad från Skåne.) Mororna hade
med sig "Linnetratar" (Förbandsartiklar) för
då hände när gubbarna blevo fulla att
di to te kniven 8 skar sänder varandra.
Även kunde det till festen komma "Elfböling-
ar" (personer från andra orter) och ville pruga
sig till mat, öl och brännvin. Så blev det prug-
mål, man glömde det egna grollt. "för Elb-
ölingarna skulle ha huden full 8 stryk"
så hette det i gammal tid hos oss. —

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Härad: UppvidingeSocken: Ålgård.Uppteckningsår: 1940.Upptecknat av: Carl VikingAdress: Furåkra "Kriksmåla.Berättat av: Susanna Erlandsdotter.Född år 1800. i Ålgårdssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Nickelsmåssa. Så var ingen fest hos oss. (8.
men gamla vidskepliga bönder bringade "Fjä-
frun" ett offer, så man inte skulle skicka si-
na djur=(kåttorna) att beta i bandens lada.
Detta offer bestod av litet oträskad rådg
korn och havre, som lades på en jord-
fast sten norr om Ladan.

Nicholausdagen. Säkert veta vi intet.

Lucia. Firades den 13de december hos oss. Mor-
mor hade gått "Luciabrud". Det skulle vara en
18årig vacker flicka därtill. Hon skulle vara
vitklädd och hava i sitt sällskap 2. unga
vitklädda flickor med var sitt brinnande

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Uppvidinge Adress: Turåkra, Kräkumåla
 Socken: Ålgård. Berättat av: Susanna Erlowdatter.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

ljus i handen. "Luciabruken" bar på 8.
 huvudet en krans av lingauris och i kransen
 brunnas. Ljus. Sam samma tidigt på mor-
 gan och sjunga "Luciarånger" utanför hem-
 mens dörrar. Då blevo dom inbjudna
 och fingo korungöl och ostsmörgås och
 i samtliga gårdar en slant. När dom va-
 ro inne släcktes ljusen, men tändes åter
 innan dom gingo till nästa gård. Nam-
 net "dävelskatt" veta vi ej om hos oss,
 men det har nog förekommit i an-
 ra orter i vårt avlängsa Land.

Testen var ett brennne till S:t Lucia
 från Staden Cyrakusa på Cissilien. Sen, enligt

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Härad: Uppvidinge.Socken: Älgshult.Uppteckningsår: 1940.Upptecknat av: Carl Viking,Adress: Furåkra, Kråksmåla.Berättat av: Susanna Erlandsdotter.Född år 1800. i Älgshultssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV9.

sägen underskåna flichan, som var varm (9.
kristen, skulle fått lida martyrdöden år 304.
efter Kristus därför att han själv var ärligkris-
ten och för att han genom stora penningrum-
mor mutat de rommerska soldaterna, som
hålla vakt vid Katakomberna, där de krist-
na hölls fångna. Han fick nattetid gå in
till sina vänner och trostyskan i katakam-
berna med mat, vin och ljus. Han blev
förrädd av en förrimad älskare en hed-
risk centurion (=kapten i rommerska ar-
mén.) Men han var och förblev sin Fräl-
sare trogen in i döden. Obs! Såram är
en lång berättelse, som mormor antelade.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 6580:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: UppvidingeAdress: Furåkra, Bräkshärad.Socken: Ålgö.Berättat av: Susanna Erlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgö socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV10.Julen.

(10.)

1.) Vi hava av gammalt kl. 12 på julaftan
satt upp 3. härvar=(nekar) åt fåglarna. Det
var en havrenek och två kornnekar, som
restes i ett * "Vårsträd" hemma i mitt barn-
dams hem. På gjordes allmänt i min oppväxt
i våra socknar, men det var i Handtrösk-
ningens tidevarv. Nu glämnar man vanli-
gen bort julhärvarna, sen vi finga "Målar-
tröskare", men fåglarna få då och då havre
i små lådor fästa på väggen invid fönst-
ren, så man kan se hur de äta, när vi
sitta i rummet, fåglarna få på så rätt mera
säd, men det blir inte den "helsvenska julhären".

* En stor öel. Skriv endast på denna sida! nära Baringhuset!

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Härad: Elfsvidinge.Socken: Ålgö.Uppteckningsår: 1940.Upptecknat av: Carl VikingAdress: Turåkra^{er} Kråksmåla.Berättat av: Susanna Örlandsdotter.Född år 1800. i Ålgösocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

77.

Det gamla "Vårdträdet" med sina 3. resta (11.
nekar på julafton för 55. år sen. se bekräftning
N: 1. A! Obs! Halmen från dessa nekar hade
sin betydelse. Nu den "smaddes halmreparat
med man uppband unga fruktträdet. Detta
trädades befrämja trädets växtlighet, se bekräft-
ning N: 1. B! Den å sida 1. Omfalande banden
Jon Nilsson flättade av "Fogelhalmen" kors
och hade på sina rågåkrar, så trädades
så den växa bättre och ge god skörd.
Kom det många fåglar till hörvarna på
julafton, så "Bräde då för jämn vinter &
ett gott år, men var det blott några fåglar
så blev det klen vinter & ett dåligt år. Fä-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Uppvidinge. Adress: Fusåkra "Kräksmån."
 Socken: Älgshult. Berättat av: Susanna Erlandsdott.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Älgshultsnöcken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

derna sade, "Efter snöiga vintrar blev det (12.
 fruktbara somrar," särskilt välkommen
 var d. s. k. "Advents-snän". —

2.) I mycket gammal tid hade man råghalm
 på golvet vid jul och ristefjngor och brösk-
 slagor lades i kors under det stora julbordet.
 Man skulle ligga på halmen julnatten för
 att "Bättre påminnas om att Jesus i ring-
 het låg på krubbans halv," sade mormor,
 men julhalm på golven går minst 150 år
 tillbaka i tiden. Man bredde halm även
 i kyrkan till julnatten. "Älshults" gamla
 präkyrka brann ner julnatten för halmen
 fattade eld. Set låter nära ofroligt att breda

ca/au

ACC. N:R M. 6550.1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Elppvidinge.Adress: Turåkra, "Kräksmåla"Socken: Älgshult.Berättat av: Susanna Örlandsdatter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Älgshultssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV13.

halvm på kyrkogolvet, men det har bevis^{13.}
ligen varit så. Obs! När jag för några år till-
baka deltog i 3-årstävlingar vid insamlan-
det av kronobergs-Läns folkminnen, hade
jag nöjet få 1ste pris 125 kr. varje gång. Så skrev
jag bl.a. till Lektor Eric Elgqvist, adr: Hov, Väst-
jä att jag hört att "Älshults" kyrka i följda
julhelnen, brunnit julnatten och Han
svarde i brev "Det är fullt riktigt." I hem-
men skulle man julnatten ej ligga i päng-
ar eller "Fälvänkar". Bästa kängen var bäd-
dad med husets bästa sängkläder. "I den
sängen skulle Jesus ligga, som vid julen
särskilt gästade i hemmen. Obs! När jul-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.Upptecknat av: Erl. VikingHärad: Uppvidinge.Adress: Furåkra, "Kråksmåla."Socken: Blghult.Berättat av: Susanna Orlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Blghults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV14.

halmen utbars "fog man tyder om årsvär" (14.
 lev. "Fanns det många råghorn på golvet, så
 blev det ett spinnigt år, var det blott några, så
 blev det ett klent år, men fanns det inga horn
 ja, då var Nådär att vänta." Halmen ansåg
 helig och gavs åt djuren, så "Trevor lam väl."
 sade mormor m.f.

3.) Vi hade ingen halmpigur att dansa med,
 men mormor sade att man satt på golvet
 i halmen "Och vred ihop julbockar av halmen,
 som man gav åt varandra, så vände man
 sig alla med ryggen åt dörren och drog sken
 av högra foten och kastade den över vinst-
 ra axeln åt dörren till. Blev sken med bän

ACC. N:R. M. 6550:1-29

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge Adress: Furåkra, Kråksmåla
Socken: Älgshult. Berättat av: Susanna Erlandsdotter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Älgshultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

mot dörren, så sag man i kammarsäp, (15.
men blev skan med tär inåt rummet, på
fick man leva och trivas. - Nu kommer som
först om egentliga Halmfigurer. Obs! Noga! Min
mor, sagoberätterskan antalade, "Jag min-
nes Gulhalm blott från 1. hem, då var jag
11va år. Det var i min födelseby Krageshuv
Älgshultssocken. Det var hos ett gammalt, k.
"sunatagsfolk", som bodde i en "Pyggämbra"
"Sär var halm på golvet. Obs! Så var det
rätt allmän sed hos oss på 1600-1700-talen
att man vred ihop halundochar alustänga
och grava, som en mans arm och satte
dem på hjälkar eller och hängde dem över

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. *M. 6550:1-29*

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *Carl Viking*
 Härad: *Uppvidinge.* Adress: *Furåkra, Bräkshälsä.*
 Socken: *Ålgö.* Berättat av: *Susanna Erlandsdotter.*
 Uppteckningsår: *1940.* Född år: *1800 i Ålgö socken.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16.

Förrarna inne i bäningsrummet på jul¹⁶.
 aftons kväll." Obs! "Sista Halmdockor" repre-
 senterade de dödas andar, som tillhört
 familjen, och troddes dom vara hemmas
 gästa sin familj på den H. Julafton. Obs!
 det var sed att på julaftonskväll famil-
 jen badade i ett stort kar i den väl uppel-
 dade "rökbastu", se teckning n:o 2. "Man skulle
 bade i ett vatten för att familjen skulle
 hålla samman till kommande år. Så
 skulle alla torka på gemensamt bradlaken
 för att visa Gud huru sniga och tacksamma
 man var för den H. Julen." "Men på samma
 gång rökte man bedröva Mörkrets furste ge-

*När Carl Viking
 berättade om*

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 6550:1-29
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
Härad: Uppsvidinge. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
Socken: Ålgö. Berättat av: Susanna Örlandsdatter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

genom denna sämja i familjen." När dam¹⁷
badat gick ej då badvattnet släsbort
eller värmen släppas ut. "Obs!" Se döda, som
voro hemma & gästade familjen skulle
hava ett bad innan dam satte rej till
julförskottet; därför skulle maten stå på bor-
det hela julnatten. Obs! Den rite Brande i våra
orter, som badade i bastun julaftan om den
å sid: 1. amtalade Jan Nilsson, då han
badde i Brändstorp. Det var vid tiden 1870.
innan han flyttade till Kråksmåla. Hans
granne Lantier: Oskar Örlandsson berättade
att Jan Nilsson strödde aska kringom kret
för att "sv ffjäten sluta sig till huru mång-

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppvidinge.Adress: Furåkra, Kråksmåla.Socken: Ålgö.Berättat av: Susanna Örlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgösnöcken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18.

a löda, som varit hemma och badat. (18.
Obs! (egen reflex!) Mycket skrock skulle kunna
upptecknas om forntida julfirande, men
jag spar därmed till jag i fortsättning
skall efter hand bevara Professor E.
W. van Sydows präktiga bok "Folkminnen."

4.) Vad, som berör våra gamla fiders kalmar-
figurer, fågelhårvar och julkalmar, det är i
föregående upptecknat.

5.) Utdelning av julgävor s.k. "julkappar"
förekam mera hos oss i äldre än i nutid. Jul-
gåvorna buros personligen till varandra
innan bry på julaftonsmorgon. "Gomöd-
rar" (kvinnor, som varit barn till dopet) gav

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland,Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppvidinge.Adress: Turåkra, Kråksnåla.Socken: Ålgö.Berättat av: Susanna Erlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgö socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

dessa barn julgävor ända till barnen var⁽¹⁹⁾
 ro konfirmerade, men då upphörde "Gav-
 erin" därmed. Gävorna bestod hos oss i re-
 gel av olika sorters bröd, äpplen, och nötter.
 Alla familjemedlemmarna i bondgården (även
 tjänare) fingo på julaftan s.k. "Julhägar",
 som bestod av olika sorters bröd och därtill
 äpplen och nötter. Dessa julkägar skulle
 pryda jultbordet till "Kungälfärdan" (trettonde
 dag jul) var över. Obs! "Julstammar" och "Julback-
 ar", som delade ut julgävor förkam ej ha
 i gammal tid man gav, som redan upp-
 tecknat är gåvorna sannoligen även till
 våra barn. Obs! Tran på "Kungälfärdan" rådde.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6550:1-29
Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking,
Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra, Kråksmåla.
Socken: Ålgö. Berättat av: Lusanna Erlandsdatter.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1800. i Ålgöspöcken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20.

Det var ett andwäsen, som troddes skys- (20.
da hus och hem om man stod väl med tam-
sen. Särfför satte man ut julkost åt honom
på julaftans kväll. Det skulle vara en "Skat-
viter gröt, en stänka Öl och en stor sup. Det
sattes antingen på vindstrappan i bonings-
huset eller och i Laghustan. Obs! Under de
10 senaste gångna åren har man börjat
med jultamrar hos oss. Det är unga flickor
nr "Myrkliga ungdomskretsen" som för-
kläda sig till tamrar och med var sin
säck på ryggen går in i husen på julaf-
tanskväll och frågar, "Finnes här snälla
barn?" Givetvis vilja då alla barn en va-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Veking,Härad: Uppvidinge.Adress: Furåkra² Kråksmåla.Socken: Ålghult.Berättat av: Susanna Erlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålghults socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV21.

ka snälla, och så på dom små paket var²!
 i är apelsin äpple, mätter och karameller. Fat-
 tiga barn kunna även få ett par strumpor
 eller vantar i sitt Paket. Sessa jultambas, se
 teckning nr 3! — I gammal tid gava unga
 flickor sin fästänkte "Svärmor" s. h. "Mg-
 årsträd och fästmannen kunde få en vit
 skjorta, där flickan spunnit linnet, samt
 vävt och sytt. Ovis! I gammal tid var det
 nödvändigt att flicka, som skulle bli-
 va bondhustru kunde spinna, väva och
 sy, det måste tillverkas i hemmen de bekän-
 liga slitkläderna. Om en bondson tänkte
 äkta en flicka, som ej kunde spinna, sy och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6550: 1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Viking,Härad: UppvidingeAdress: Furåkra, Kråksmåla.Socken: Ålgö.Berättat av: Susanna Östrandsson.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgö socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22.

väva på kette det. "Va ska du lägga dej (22.
 te må ej säm Lappragås, ho kan inte ens spin-
 na en garnända te & stoppa dina strum-
 por med." Särfor måste bemälda flickor
 skänka sin tilltänkta svärmader ett par
 nyttan välspunnen linträd i Myrsgäva
 och till fästmannen en för hand väl-
 rydd skjorta, som han i all tillverkat,
 då var flickan ej längre mån "Lappa-
 gås". Berättade mormor. Strumpor eller vuc-
 kar, som han stickat borde han ej giva
 åt fästmannen eller blivande släkt förr-
 än det var lyst för kontrahenterna; ingen
 plagg av den sorten om äktenskapet skul-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. N. 6550:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikbergHärad: Uppvidinge.Adress: Suråkra, 2^a kråksmåla.Socken: Ålgö.Berättat av: Susanna Örlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgösocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23.

le bli byckligt. "Lidana namn, som "Kin- (28.
ken "jes" är helt okänt an oss. Obs! Skämt-
samma julgävor förekom ej eller förarg-
liga. Sen i våra orter, som på ett eller annat
"lätt störde julfriden hölls för varje mans
Niding."

6.) Julpäken förekom för ^{över} 100 år sedan på våra sock-
mars herregårdar på juleatten. Det var godse-
drängar, som kläde ut sig i vitt och satade
ansiktet och sågo hemiska ut, därtill voro sam-
rusiga och rusiga personer äro alltid dum-
ma. Drängarna gingo på skogstigar för att
skrämma fattiga gubbar och gummor, som
voro på väg åt julattan. Obs! Men på den ti-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 6550:1-29Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl VikingHärad: Uppsvidinge.Adress: Furåkra, Kräkumåla.Socken: Ålgöbruk.Berättat av: Susanna Erlandsdotter.Uppteckningsår: 1940.Född år 1800. i Ålgöbrukssocken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

den fanns i våra socknar s.k. "Sexmän." ²⁴ Jack
ambesörjde att dessa drängar pinga på pån-
dag "sitte i Stocken eller stå vid skampallen i
kyrkan, så blev det slut för dessa drängar
att störa julens H. frid", sade mormor.

Skådan m.klädnings till spöke är slut för ö-
ver 100 år sen hos oss. Endast bemälda jultam-
lar förekomma, men dam ser trevliga ut och
minst av alla äro barnen rädda för dam.

7) Kringgådande av halmgubbar eller andra fi-
gurer vid jul, har icke förekommit hos oss.

8) Gunga stjärngossar, veta vi om här, men på
Skansen i Stockholm får man se dem med sina
snurrande pappstjärnor och den grymme ju-

ACC. N:R. M. 6550:1-29

Landskap: Småland. Upptecknat av: Earl Viking
 Härad: Uppsvidinge Adress: Furåkra, "Kraksnåla."
 Socken: Ålgö. Berättat av: Susanna Erlandsdatter.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1900. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25.

das med pungen." Men mormor antalade, att^{25.}
 för väldigt långt tillbaka i tiden var här
 "Paffansritt" andre dag jul. Man kappred
 fram och åter från och till kyrkan. Då sjöng
 man "Paffansvisa". Mormor sjöng den då jag
 var åtta års pojke, men jag minnes blott liket
 av visan. "Peffan var en skallerdräng, desska-
 kam vi så gärna, han vattnar sina polar s.
 allt för den ljusa skärnan." Jag minnes ej mer
 om den festen eller visan.

9) Knut den 13de Januari hette hos oss "Tju-
 gondag-knut." Med den dagen körde vi
 "Julen ut." "När vidtager vardagsbrädet och
 måltaken," s. v. s. Man återgick till de all-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6550:1-39

Landskap: Småland. Upptecknat av: Evel Viking,
 Härad: Uppvidinge. Adress: Turåkra, Kräksmåla.
 Socken: Ålgö. Berättat av: Susanna Östlandsdotter.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1800 i Ålgö socken.

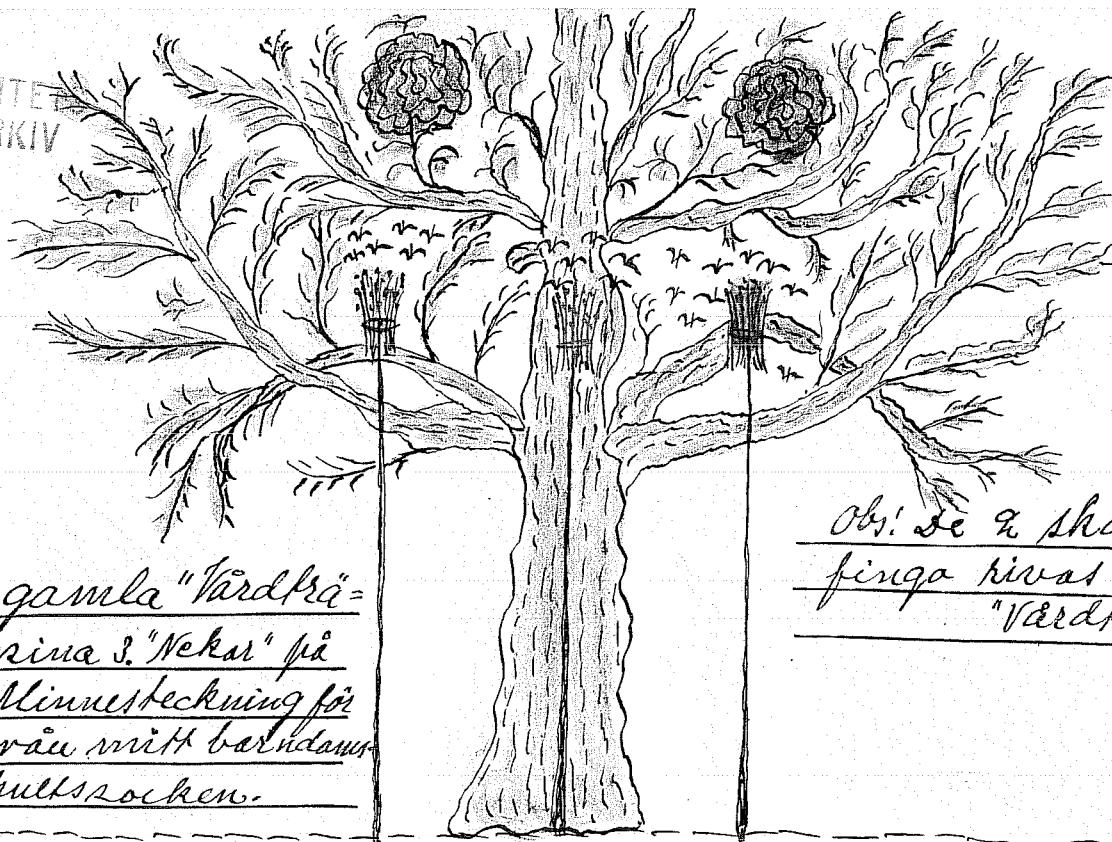
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26.

dagliga ryckorna och vardagsmaten. Någ-
 ra kalngubbar eller utklädningsföreläs-
 ningar oss vid knuten.

Inom Ålgö socken vi ej utklädnings-
 annan tidpunkt. Och i den del av kräk-
 måla, som vetter mot Högby socken och
 företrädesvis i Högby (både dessa sock-
 nar i Hålsjöns härad) där föreläsning i äld-
 rig tid s. k. "Messa-marbrud." En ung-
 ker flicka, som med blomsterkrans i huvu-
 det smyckades till bud. Då följde man "mes-
 sammarbruden till en lövklädd lög-
 skulle dansa med henne var sin dansmen-
 den sedan är också slut för cirka 70 år sedan.

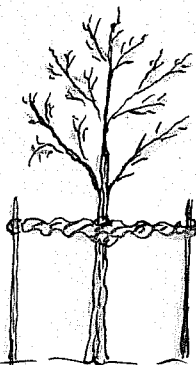
Skriv endast på denna sida!

Nº 1. A. Det gamla "Vårdträ-
det" med sina 3 "Nekar" på
julappon. Minnesteckning för
55. år sen från mitt barndoms
hem i Alghults socken.

Obs! Se 2 skatban, samt 3
finga kivat i det s. k. Heliga
"Vårdträdet".

Nº 1. B. "Kallin från "Isplanchar",
samt stöd vid unga fruktträd
traddes främja trädets växt.

Detta är en fullt mogen kätgräs -
minst 100 år.

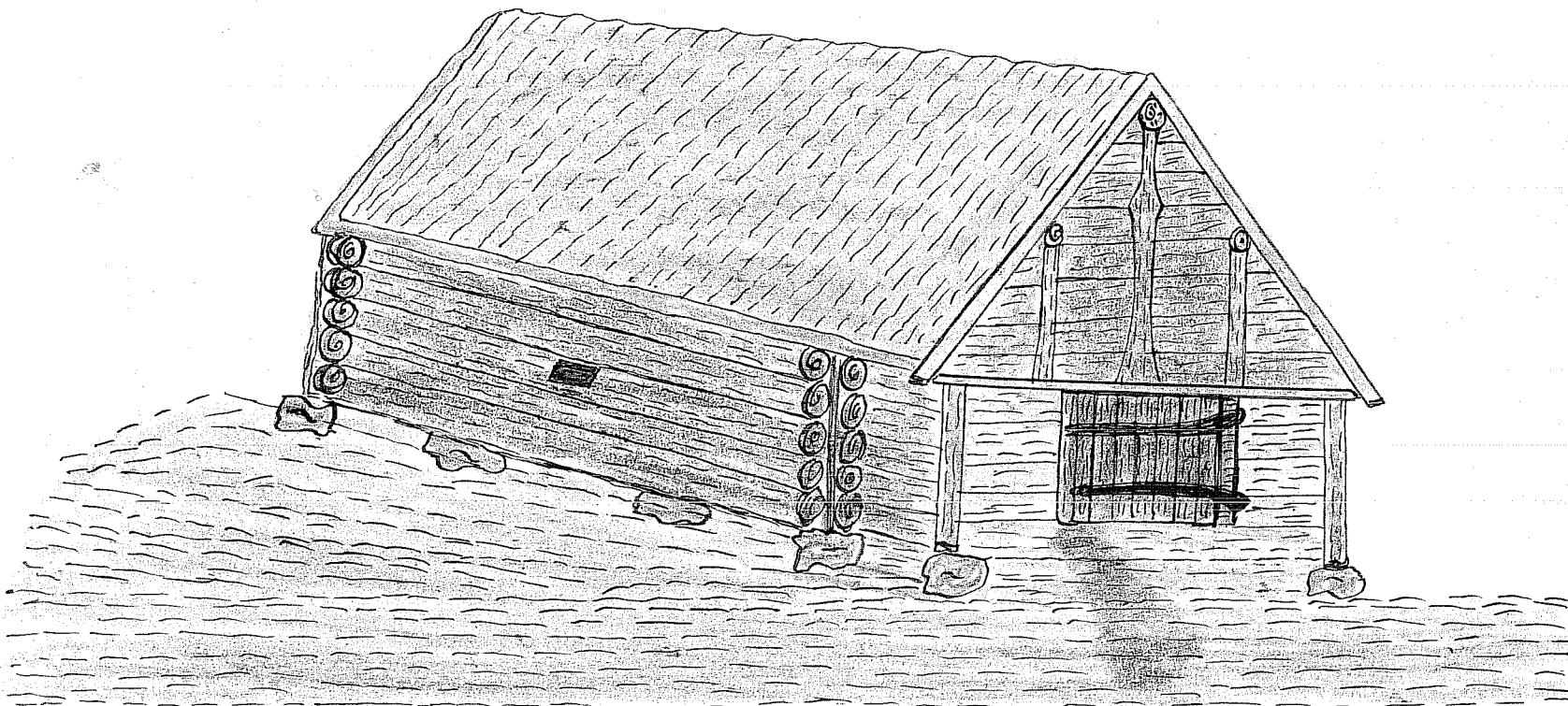
Viking var mycket mer än en
en del del. (en)

N° 2. "Gammat" f.d. "Råkbasta" från Krakstorp i Håghults socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

s. 28.

(N. 6550:1-29)

N° 3. "Finnes här snälla barn i afton?" Jultammar från Kråksmåla.
Och! Givetvis värlar Masker och klädsel betydlig, men det är unga
Flickor, som arangera Jultammar, det är väl känt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

29.

M. 6550:1-29

Ämnande an Frägelinor, "Hädet det är att
det efterfrågade ej förhållande har oss, så äre-
värdet jag lifan och meddelas orsakerna. Efter-
om jag redan besvarat huru lika för de-
dikta museet, så undvika dubbelheten från mu-
sen andrad. Lifan "Binnings ärendes för-
der begärna, men besvaras."

Obs! De ledde jag vänligt att de, om möjligt,
för angående kändes 4. Lifor, samt nuer. 15.
enkelblad och 10. dubbelblad. Det vänliga of-
terkom min ämbets. Det är det långs för-
der, så mycket upptäckning medhinner både
för lades och Medelika museet.

Svenska, "Hälsningar till den 23/11 - 1989."

Med Åriska Hälsningar, Carl-Magnus